

Aflivning af familiehunde på grund af adfærdsproblemer

En undersøgelse fra 1999 viste, at mange mennesker vælger at få deres hund aflivet på grund af problemer med dens adfærd. Nu skal en ny undersøgelse vise, hvordan status er i dag

[Jørgen Damkjær Lund]

Cand. scient., ph.d., Institut for Produktionsdyr og Heste, KVL

Efter at antallet af hunde i Danmark gennem en længere årrække havde været stigende, indtrådte i starten af 90'erne en stagnation i det samlede antal. I 1991 blev bestanden af hunde således anslået til at være omkring 590.000 [1]. Men ved den seneste opgørelse i 2000 fra Danmarks Statistik [2] var der ca. 546.000 familiehunde i Danmark, hvilket svarer til, at hver femte danske familie har hund.

Nu synes hundens popularitet igen at stige, idet der i løbet af en periode på halvandet år er blevet registreret ca. 70.000 nye hunde i Dansk Hunderegister. Dette svarer til en stigning i antallet af registrerede hunde på 14 %.

Forekomst af adfærdsproblemer

I 2000-2001 gennemførte Dyrenes Beskyttelse og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole en undersøgelse af forekomsten af adfærdsproblemer hos familiehunde i Danmark [3]. Knap 28 % af de adspurgte hundeejere erkendte, at de havde problemer med deres hunds adfærd, mens 17 % angav, at de tidligere havde haft problemer.

I forbindelse med adfærdsproblemer er det vigtigt at skelne mellem hundens faktiske adfærd, og om ejeren opfatter hundens adfærd som et problem. Aggressiv adfærd rettet mod andre hunde

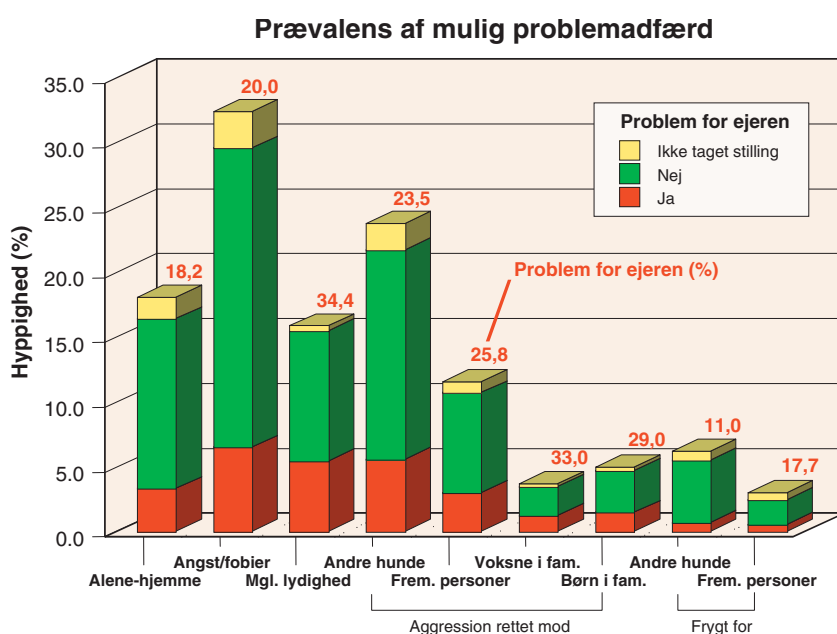
eller mod mennesker, angst og fobier samt separationsadfærd er således blandt de hyppigst forekomne former for problemadfærd. Men afhængig af, hvilken adfærd der er tale om, opfattede dog kun mellem 1/5 og 1/3 af de ejere, hvis hunde viste denne adfærd, dette som et problem (Figur 1). Samtidig havde kun mellem 1/7 og 1/2 af de hundeejere, som erkendte, at hundens adfærd var et problem for dem, søgt hjælp for at få problemerne løst (Figur 2).

Risikoen for aflivning på grund af adfærdsproblemer vil naturligvis være af-

hængig af, hvilke problemer der er tale om. Fobier og alene-hjemme problemer, der som nævnt ovenfor er blandt de hyppigst forekommende adfærdsproblemer i Danmark, fører relativt sjældent til aflivning. Men hvis hunden er aggressiv over for mennesker eller andre hunde, udgør den en reel fare for sine omgivelser. Derfor må aggressionsproblemer forventes relativt ofte at føre til aflivning af hunden.

Aflivning af familiehunde

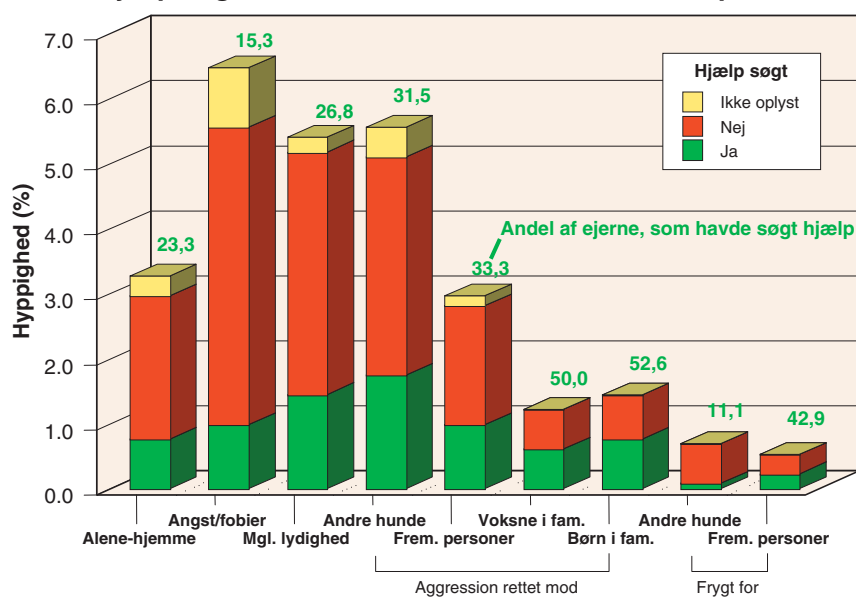
I en undersøgelse fra 1999 gennemført af

Figur 1. Hyppigheden af forskellige adfærdsformer, som kan være et problem for hundens ejer. Som det fremgår af figuren, var det kun en mindre del af de ejere, hvis hunde viste de pågældende adfærdsformer, der opfattede hundens adfærd som et problem. Efter Lund [3].

Hjælp søgt i forbindelse med erkendte adfærdsproblemer

Figur 2. Den andel af ejerne, som havde søgt hjælp i forbindelse med erkendte problemer med hundens adfærd. Som det fremgår af figuren, var det kun den del af de ejere, som erkendte at have problemer med deres hunds adfærd, der havde søgt hjælp til at få problemerne løst. Efter Lund [3].

fagdyrlæge Jørgen Mikkelsen [4] var adfærdsproblemer årsag eller medvirkende årsag til knap 1/4 af alle aflivninger af familiehunde på ca. 200 danske dyreklinikker i Danmark. For 2/3 af hundene, som blev aflivet på grund af adfærdsproblemer, var årsagen aggressiv adfærd. Og 2/5 af hundene blev aflivet, inden de var fyldt 3 år. Langt de fleste familiehunde ender formentligt deres dage hos dyrlægen. Vi må derfor regne med at mindst 10-15.000 hunde hvert år bliver aflivet på grund af adfærdsproblemer.

Skader forvoldt af hunde

Den hyppigste årsag til at hunde bliver aflivet som følge af adfærdsproblemer, er som nævnt ovenfor, at de har optrådt aggressivt [4]. Antallet af bidskader kan give en indikation af, hvorledes forekomsten af aggressiv adfærd hos hunde har

udviklet sig gennem de senere år - og dermed til dels også, hvordan det kan tænkes at have påvirket antallet af aflivninger.

Ifølge Forsikringsoplysningen [5] har der været en nedgang på 31 % i antallet af anmeldelser af skader gennem de seneste 10 år. Den største del af nedgangen skete dog før 2000-2001. I 2000 forvoldte Danmarks 546.000 hunde tilsammen 14.273 anmeldte skader svarende til 26,1 skader/1.000 hunde/år.

Ifølge Ulykkesregistret, Statens Institut for Folkesundhed, udgør bidskader 64 % af de skader forvoldt af hunde, som medfører skadestuekontakt. Over perioden 1990-1998 blev antallet af bidskader næsten halveret, idet antallet af registrerede skader faldt fra 9.000 til 5.000 på landsplan. Fra 1998 til 2003 har antallet imidlertid ligget nogenlunde konstant [6]

- svarende til ca. 9,2 bidskader/1.000 hunde/år eller 9,3 bidskader/10.000 indbyggere/år (baseret på befolkningstallet i Danmark 1. januar 2003 [7]).

Over perioden 1990-2003 faldt antallet af børn under 15 år, som søgte hjælp på en skadestue som følge af hundebid, fra 2.513 til 1.015 [8]. Dette svarer til et fald på hele 60 %. I 2000 søgte 1.295 børn hjælp på en skadestue, hvilket svarer til 2,4 børn/1.000 hunde/år.

Bidskader sker i 59 % af tilfældene hos mænd. Skaderne er nogenlunde ligeligt fordelt på de forskellige aldersgrupper. Dog ses de lidt mere sjældne hos personer over 60 år [6]. Bidskaderne er kun i 2 % af tilfældene så alvorlige, at de fører til indlæggelse. Bidskader, der fører til indlæggelse, rammer fortrinsvis børn i aldersgruppen 0-5 år [6].

Hos børn i aldersgruppen 0-4 år findes skaderne i 68 % af tilfældene på hals og hoved. Hos børn i aldersgruppen 10-14 år er det 25 % af skaderne, som er rettet mod disse legemsdele, og hos voksne er det ca. 10 % [6].

Farlige hunde

I Danmark findes der ikke en samlet opgørelse af, hvilke racer der forårsager flest bidskader. Men ifølge en australsk undersøgelse fra 1997 [9] har Schæferhund, Dobermann, Bull Terrier og Rottweiler 4-5 gange højere risiko for at forårsage bidskader end andre almindelige racer. Ifølge en anden australsk undersøgelse fra 1991 [10] var det kun Schæferhund, som hyppigere var involveret i bidskader behandlet på en skadestue på et børnehospital, end man skulle forvente ud fra racens udbredelse i lokalområdet. En amerikansk undersøgelse [11] nævner Schæferhund og Chow Chow som racer, hvor risikoen for at de forårsager bidskader, er særlig stor. Man skal dog være forsigtig med at overføre disse resultater til danske forhold - bl.a. på grund af mulige forskelle i racesammensætningen,

I en amerikansk undersøgelse nævnes Chow Chow som en hunderace, hvor risikoen for bidskader er særlig stor.

måden at holde hund på samt linier inden for de racer, som holdes.

Hunderacers popularitet

Når der ses bort fra hunde af blandingsrace, domineres bestanden af hunde i Danmark af relativt få racer, som dog for de flestes vedkommende nyder dalende popularitet. Blandt de mindre hyppigt forekommende racer synes folks interesse at stige og sprede sig over flere og flere racer, og for mange af disse racers vedkommende synes folks interesse at være bestemt af modeluner.

I de seneste år har der været stigende interesse for visse hunderacer, som er fysisk stærke – heriblandt racer, der har en baggrund som kamphunde. En af de racer, som er blevet meget populære i de senere år, er American Staffordshire Terrier. Desuden er der i øjeblikket en stærkt stigende interesse for de helt små hunde som f.eks. Chihuahua og Mops.

Import af hvalpe

Modeluner kan pludselig skabe en efterspørgsel efter bestemte racer, der er så stor, at den ikke kan dækkes med hundeopdrættet i Danmark. Det betyder, dels at priserne på hvalpe stiger, dels at der kommer både legal og illegal import af hvalpe fra udlandet.

Der kan i nogle tilfælde være tale om dårligt socialiserede hvalpe samt hvalpe, der er taget for tidligt fra deres moder. Der er derfor øget risiko for sygdom og tidlig død samt udvikling af alvorlige adfærdsproblemer [12]. Desuden kan hvalpene være transporteret under kummerlige forhold, så nogle dør undervejs. Umiddelbart må det forventes, at importerede hunde har større risiko for at blive aflivet på grund af adfærdsproblemer end danskopdrættede hunde, men det vides ikke.

Der findes i Danmark et antal hundehandlere, som opkøber hvalpe i udlandet med henblik på videresalg - typisk til en pris, som ligger under prisen for en dansk opdrættet hvalp. Hvor stort omfanget er af salg af hvalpe fra hundehandlere, samt hvor ofte de senere bliver aflivet på grund af sygdom eller adfærdsproblemer vides dog ikke.

Fokus på adfærdsproblemer

I undersøgelsen fra 2001 af forekomsten af adfærdsproblemer hos hunde [3] var det bemærkelsesværdigt, at mange ejere, hvis hunde optrådte aggressivt over for mennesker eller andre hunde, ikke opfattede hundens adfærd som et problem.

En meget stor del af aflivningerne på grund af adfærdsproblemer skal formentlig findes blandt de hunde, hvis ejere ikke opfatter hundens adfærd som et problem og derfor ikke får det løst, inden skaden er sket - f.eks. at hunden har bidt. Hvis antallet af aflivninger skal nedbringes, bør hundeejere informeres om, hvad de skal være opmærksomme på omkring deres hund, så de kan søge hjælp i tide.

Siden undersøgelsen af årsager til aflivning af hunde [4] blev foretaget, har der været langt mere fokus på adfærd og adfærdsproblemer hos hunde. Der er kommet mange bøger om opdragelse og træning af hunde, og på internettet er der megen information om problemer med hunde. Desuden har antallet af personer med og uden en veterinær baggrund, der tilbyder hjælp til ejere af hunde med adfærdsproblemer, været stigende. Med dannelsen af Dansk Selskab for Klinisk Veterinær Etologi i 1996 er kendskabet blandt dyrlæger til veterinær etologi endvidere blevet mere udbredt.

Status i dag?

Med den øgede opmærksomhed omkring adfærdsproblemer hos hunde skulle

man forvente, at antallet af aflivninger på grund af adfærdsproblemer er faldende. Men hyppigheden af aggression hos hunde, der fører til personskade - og formentlig ofte aflivning af hunden - synes upåvirket, idet antallet af skadeskuekontakter som følge af hundebid har ligget nogenlunde konstant siden 1998. Hundenes aggression rettes dog tilsyneladende markant mindre hyppigt mod børn og hyppigere mod voksne end tidligere. Dette kan have reduceret antallet af hunde, der bliver aflivet på grund af aggression. Den øgede opmærksomhed omkring adfærdsproblemer hos hunde kan desuden have reduceret antallet af ejere, som vælger at få hunden aflivet som følge af andre adfærdsproblemer end aggression.

Siden 1998 er der som nævnt sket ændringer i racefordelingen blandt de hunde, som har størst risiko for at blive aflivet på grund af adfærdsproblemer; det vil sige hunde, der er yngre end 3 år. Det er i den forbindelse bekymrende, at der i de senere år har været en stigende interesse for de såkaldte "muskelhunde", hvortil der hører racer med en baggrund som

kamphunde. Disse racer til-taler tilsyneladende især yngre mennesker, som typisk vil være førstegangshundeejere, der må forventes ofte ikke at vide, hvad de har med at gøre.

Et af problemerne med kamphunderacer er, at de kan have en nedsat følsomhed over for pacificeringsadfærd, hvilket betyder, at de oftere vil optræde aggressivt over for andre hunde. Efter sigende er hunde med en baggrund som kamphunde begyndt at dukke op hos landets dyrlæger foranlediget af problemer med deres adfærd samt på landets dyreinternater.

Opfølgende undersøgelse af årsager til aflivning

Meget har – som nævnt ovenfor – formentligt ændret sig siden undersøgelsen af årsager til aflivning fra 1999 [4]. Der er derfor behov for at få belyst, dels hvordan antallet af aflivninger pga. adfærdsproblemer har udviklet sig, dels hvad det er for forhold, som er afgørende for, om familien vælger at få hunden aflivet. Dyrenes Beskyttelse og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole har derfor iværksat en undersøgelse, som skal følge op på undersøgelsen fra 1999. Formålet med denne undersøgelse er at:

- Undersøge, hvordan de forskellige hunderacer fordeler sig i landet.
- Undersøge den relative hyppighed af årsager til aflivning af hunde på danske dyreklinikker og sammenligne resultaterne med undersøgelsen fra 1999 [4].
- Identificere egenskaber hos hunden, som har betydning for risikoen for aflivning.
- Identificere faktorer, der har betydning for ejerens valg af aflivning frem for behandling af hunden.

Vi vil kontakte et bredt udsnit af Danmarks smådyrspraktiserende dyrlæger,

idet vi håber, at mange vil støtte op om undersøgelsen og være behjælpelige med at indsamle oplysninger om årsager til aflivning af hunde på danske dyreklinikker.

Undersøgelsen vil blive forsøgt gennemført på samme måde som Jørgen Mikkelsens undersøgelse fra 1999, så resultaterne bliver sammenlignelige. Der vil dog være to ændringer i forhold til denne undersøgelse, hvor casegruppen bestod af aflivede hunde, mens kontrolgruppen bestod af den næstfølgende hund efter hver aflivning, som kom til klinikken af andre årsager end aflivning. Ved den nye undersøgelse vil det blive forsøgt at få en kontrolgruppe bestående af registrerede hunde i Danmark. Dette vil halvere arbejdet for de dyrlæger, som indvilger i at deltage. Desuden vil dyrlægen blive bedt om at spørge hundens ejer, om han eller hun er villig til at udfylde et mindre spørgeskema og sende det direkte til Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Dyrlægen kan vælge at medvirke ved den første del af undersøgelsen, selvom han eller hun ikke ønsker at udlevere spørgeskemaer til hundeejere.

Litteratur

[1] Steffensen T: Udsnit af Gallupundersøgelse fra efteråret 1991. MasterFoods as 1992.

[2] Danmarks Statistik: 40 pct. af familierne holder kæledyr. NYT - fra Danmarks Statistik, 13 december 2000;Nr. 499:1-2.

[3] Lund JD: Forekomst af adfærdsproblemer hos familiehunde i Danmark. Dyrenes Beskyttelse, Frederiksberg, Forlaget Thorup - Frederiksberg Trykkeri, 2001.

[4] Mikkelsen J, Lund JD: Aflivning af hunde på grund af adfærdsproblemer: En epidemiologisk undersøgelse over euthansi af hunde i Danmark - med særlig fokus på aggressionsproblemer. Dansk Veterinærtidsskrift 1999;82, 11, 1/6:474-479.

[5] Forsikringsoplysningen: Hundestatistik - Skader forvoldt af hunde gennem 10 år. Forsikringsoplysningen. Hjemmeside: www.forsikringsoplysningen.dk, 2004.

[6] Laursen B, Møller H, Johansen AMT, Frimodt-Møller B: Årsrapport fra ulykkesregistret 2001. Skadestuekontakter på fem skadestuer. Center for Ulykkesforsikring. Statens Institut for Folkesundhed, 2002.

[7] Danmarks Statistik: Flere børn og flere gamle. NYT - fra Danmarks Statistik, 11 februar 2003;Nr. 61:1-2.

[8] Ulykkesregistret. Statens Institut for Folkesundhed. Hjemmeside: www.si-folkesundhed, 2005.

[9] Thompson PG: The public health impact of dog attacks in a major Australian city. The Medical Journal of Australia 1997;167:129-132.

[10] Greenhalgh C, Cockington RA, Rafetos J: An Epidemiologic Survey of Dog Bites Presenting to the Emergency Department of A Childrens Hospital. Journal of Paediatrics and Child Health 1991;27:171-174.

[11] Gershman KA, Sacks JJ, Wright JC: Which dogs bite? A case-control study of risk factors. Pediatrics 1994;93:913-917.

[12] Slabbert JM, Rasa OAE: The effect of early separation from the mother on pups in bonding to humans and pup health. South African Veterinary Association 1993;64:4-8. ■